

นวัตกรรมทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัว ของเด็กป่วยวัยเรียนที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว Nursing innovation to promote adaptation in school – age children who perceived being ill with leukemia

กนิษฐา จอดนอก พย.ม.* จินตนา ตั้งวงษ์พงษ์ชัย ปส.ด. (การพยาบาล)**

Kanittha Chodnock MSN* Jintana Tangvoraphonkchai Ph.D. (Nursing)**

บทความวิจัย

วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ

Journal of Nursing Science & Health

ปีที่ 34 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน) 2554

Volume 34 No.2 (April-June) 2011

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของนวัตกรรมทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเด็กวัยเรียนอายุ 6-13 ปี ที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว โดยเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด 20 คน เป็นกลุ่มควบคุม 10 คน และกลุ่มทดลอง 10 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย อะนิเมชั่น เรื่อง “เมื่อหนูนิตนอนโรงพยาบาล” คู่มือ การปฏิบัติตัวและแบบประเมินการปรับตัว วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ ผลการวิจัย พบว่า (1) ภายหลังการทดลอง คะแนน การปรับตัวของผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลองมากกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2) ภายหลัง การทดลอง คะแนนการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลอง มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : นวัตกรรมทางการพยาบาล การปรับตัว โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว

Abstract

The purpose of this quasi-experimental research study was to investigate the nursing innovation to promote adaptation in school-age children who perceived being ill with leukemia. Sample groups were children age 6-13 years old who perceived being ill with leukemia. The selected sample groups were 20 patients, Control group 10 patients and the experiment group 10 patients. The instruments used in the study consist of 3 dimension animation pictures, the practices booklet and questionnaires for evaluating patients adaptation. The data were analyzed using frequencies, percentage, mean, standard deviation and t-test. The study has found that (1) After the experiment, the experimental group had mean total score of adaptation was higher than the control group, with a statistically significant at 0.01 (2) After the experiment, the experimental group had mean total score of adaptation was higher than before the experiment, with a significant at 0.01

keywords : nursing innovation, adaptation, leukemia

* นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ และกรรมการบริหารศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนวัยแรงงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

มะเร็งเม็ดเลือดขาวเป็นมะเร็งที่พบมากที่สุด โดยเฉพาะในเด็กช่วงอายุ 6-12 ปี¹ จากการสำรวจอุบัติการณ์มะเร็งในเด็ก ในปี พ.ศ. 2550 จำนวนผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่อยู่ระหว่าง 0-15 ปี มีจำนวน 999 ราย โดยเป็นมะเร็งเม็ดเลือดขาว 529 ราย คิดเป็นร้อยละ 53 ของมะเร็งทั้งหมดในเด็ก โดยพบในเพศชายและเพศหญิง คือ 43.7 และ 41.5 ต่อประชากรล้านคนต่อปี² และจากสถิติโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ปี พ.ศ. 2549-2551 พบผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวทั้งหมดที่รักษาต่อปี จำนวน 114, 219 และ 203 คน ตามลำดับ โดยพบในเด็กวัยเรียนมากที่สุด และยังพบว่าเป็นผู้ป่วยเด็กวัยเรียนที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ครั้งแรกอายุ 6-13 ปี ในปี พ.ศ. 2550-2551 มีจำนวน 32 และ 48 คน ตามลำดับ³

โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและครอบครัว ทางด้านร่างกาย จะพบอาการไข้ อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร น้ำหนักลด² ทางด้านจิตใจ พบว่าการเริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวมีผลต่อด้านจิตใจของเด็กมากที่สุด โดยเฉพาะเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวนั้น เด็กจะมีปัญหาพฤติกรรม การปรับตัวมากกว่าเด็กที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังชนิดอื่น ๆ อาจพบอาการซึมเศร้า แยกตัว ไม่พูดคุย ไม่ยอมให้ความร่วมมือในการรักษา โดยเฉพาะเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวอาจเกิดความรู้สึกหวาดกลัวไม่สดชื่น ไม่คุ้นเคยสถานที่ กลัวการแยกจากบิดามารดา ทำให้เกิดความรู้สึกหงอยเหงา⁴ ทางด้านสังคม จากการที่ผู้ป่วยเด็กเข้ามาอยู่โรงพยาบาล ต้องพบกับความแปลกใหม่ของสภาพแวดล้อมโรงพยาบาล ต้องจากเพื่อนและบุคคลที่รักในครอบครัว ทำให้มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นลดลง เด็กจะรู้สึกว่าขาดอิสระ ขาดโอกาสพัฒนาความสามารถในการปรับตัวกับสังคมและการเรียนรู้ตามวัย ส่งผลให้ขาดความมั่นใจ แยกตัว ทำให้ปรับตัวกับผู้อื่นไม่ดี⁵ ส่งผลกระทบต่อ

ต่อแบบแผนชีวิตประจำวันของเด็ก ก่อให้เกิดปัญหาในการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การเจ็บป่วยเรื้อรังยังมีผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ป่วยเด็ก ทำให้เกิดปัญหาด้านจิตสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งจากอาการของโรค ค่าใช้จ่ายในการตรวจรักษา รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองจะรู้สึกไม่สบายใจ ซึมเศร้า วิตกกังวล กลัวการสูญเสียบุตร และจากการรักษาที่ยาวนานจึงเป็นภาระในการดูแลทำให้ร่วมกิจกรรมกับสังคมน้อยลง⁶ อาจทำให้เกิดปัญหาครอบครัวและสัมพันธภาพได้เช่นเดียวกัน

จากการศึกษานำร่องในผู้ป่วยเด็กวัยเรียนโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวอายุ 6-12 ปี ที่เริ่มรับรู้การป่วยด้วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ณ หอผู้ป่วยเคมีบำบัดเด็กโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น จำนวน 12 คน การสัมภาษณ์เจาะลึก พบว่าเมื่อเด็กป่วยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว เด็กทุกคนจะรับรู้ว่าเป็นตัวเองเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว แต่ยังไม่เข้าใจชัดเจนว่าจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร และยังไม่รับรู้ถึงผลจากโรคมะเร็งต่อตัวเขา จากการสัมภาษณ์เด็กป่วยอายุ 6-8 ปี 2 คน เด็กป่วยให้ข้อมูลว่า บิดามารดาบอกว่ามะเร็งเป็นโรคร้ายแรงและน่ากลัวมาก ทำให้เด็กพลอยกลัวไปด้วย ส่วนเด็กป่วยอายุ 8-10 ปี 3 คน ให้ข้อมูลว่าโรคมะเร็งเป็นโรคที่น่ากลัว และคิดว่ารักษาไม่หายขาด เด็กเริ่มซักถามและสนใจเกี่ยวกับโรคมะเร็งมากและเด็กป่วยอายุ 10-12 ปี 7 คน ให้ข้อมูลว่า โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวก็เป็นโรคที่น่ากลัวมาก เด็กป่วยคิดว่าเมื่อเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวแล้วจะรักษาไม่หาย จะต้องได้รับการรักษาต่อเนื่องและยาวนาน เด็กจะสนใจซักถามเกี่ยวกับโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว วิธีการรักษาและการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง แตกต่างกับเด็กที่เริ่มเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลด้วยโรคอื่น กล่าวคือ โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวเป็นโรคที่ร้ายแรง เด็กทุกคนรู้สึกว่า เป็นโรคที่น่ากลัว รักษาไม่หาย ทำให้เด็กเกิดปัญหาการปรับตัวมากขึ้นได้แก่ การร้องไห้ โวยวาย ขว้างปาสิ่งของ เด็กไม่ยอมให้ความร่วมมือในการรักษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กป่วยวัยเรียนที่เริ่มเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลในวันแรกนั้นยังไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโรงพยาบาล การรักษา

และการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง ส่วนเด็กป่วยวัยเรียน ที่ได้รับ
หัตถการ เช่น การเจาะเลือด เจาะไขกระดูก เด็กเหล่านี้
นี้จะเริ่มได้รับข้อมูลจากพยาบาลและแพทย์ ซึ่งแนวทาง
ปฏิบัติทางหอผู้ป่วย ยังไม่มีกิจกรรมการพยาบาลอย่างมี
แบบแผนในการเตรียมผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว
ที่เริ่มเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลโดยเฉพาะ นอกจากนี้
นี้ยังพบว่าเมื่อเด็กป่วยถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรคมะเร็งเม็ด
เลือดขาว แพทย์จะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เด็กส่วนใหญ่
จะไม่ทราบว่าตนเองป่วยด้วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว
ยกเว้นในรายที่ผู้ปกครองยินยอมแจ้งให้เด็กทราบ และ
ยังพบว่า แพทย์พยาบาลส่วนใหญ่จะให้ความรู้เกี่ยวกับ
โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว การรักษาและวิธีการปฏิบัติตัวแก่
ผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ ด้วยภาระงานมากทำให้มีเวลา
ในการดูแลผู้ป่วยได้ไม่ครอบคลุม และจากการทบทวน
วรรณกรรมยังไม่พบที่มีการส่งเสริมการปรับตัวเด็กป่วย
วัยเรียนที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนานวัตกรรม
ส่งเสริมการปรับตัวเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็ง
เม็ดเลือดขาว โดยพัฒนาสื่ออะนิเมชัน เรื่อง “เมื่อหนูนิด
นอนโรงพยาบาล” สอดคล้องกับการรับรู้ตามพัฒนาการ
รู้คิด (cognator) มีข้อมูลเกี่ยวกับโรค การรักษา วิธีการ
ปฏิบัติตัวเมื่อเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวและการอยู่โรง
พยาบาลซึ่งพัฒนาขึ้นจากความต้องการของผู้ป่วยเด็ก
โรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว เพื่อให้ผู้ป่วยเด็กสามารถปรับ
ตัวได้เหมาะสมต่อไป

คำถามการวิจัย

นวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัวมีผลต่อการปรับ
ตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็ง เม็ดเลือดขาว
หรือไม่และเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
การปรับตัวของผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน
เฉลี่ยการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลองระหว่างก่อน
ทดลองกับหลังการทดลอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีค่า
คะแนนเฉลี่ยการปรับตัวมากกว่ากลุ่มควบคุม
 2. ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีค่า
คะแนนเฉลี่ยการปรับตัวมากกว่าก่อนทดลอง
- กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย**

การศึกษาในครั้งนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีรอย⁷ เป็น
กรอบในการศึกษา รอยเชื่อว่า คนเป็นระบบเปิด
มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง
ตลอดเวลา เกิดสิ่งเร้าภายนอกมากกระทบทำให้บุคคล
เกิดการตอบสนองโดยใช้กระบวนการปรับตัว มีกลไก
ในการปรับตัว 2 กลไก ประกอบด้วยกลไกการควบคุม
(regulator mechanism) เป็นกระบวนการทางสรีรวิทยา
ที่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติและกลไกการรู้คิด (cognator
mechanism) เป็นการทำงานที่สัมพันธ์กับจิตใจและสังคม
เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ เมื่อสิ่งเร้าเข้าสู่ระบบของ
บุคคลผ่านกระบวนการรับรู้ข่าวสาร บุคคลจะเกิดการ
เรียนรู้และมีการตัดสินใจที่จะมองวิถีทางการแก้ปัญหา
จากการทำงานของกลไกการควบคุมและกลไกการรู้คิด
ส่งผลให้เกิดการปรับตัวเพื่อรักษาสมดุล โดยจะขึ้นกับ
ระดับการปรับตัว (adaptation level) ในแต่ละบุคคล
ที่มีขอบเขตความสามารถแตกต่างกันไป คือ ระดับการ
ปรับตัวได้ดี (integrated level) การปรับตัวอยู่ในระดับ
ชดเชย (compensatory level) และระดับการปรับตัวที่
เป็นปัญหา (compromised level) ระดับการปรับตัวจะ
ส่งผลต่อระบบความสามารถของมนุษย์ในการตอบสนอง
ในทิศทางบวก (positively) ในแต่ละบุคคลจะมีขอบเขต
ความสามารถแตกต่างกัน จะมีผลต่อกระบวนการปรับตัว
ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับการปรับตัวจากสภาพหนึ่ง
ไปสู่สภาพหนึ่งโดยขณะที่กลไกทั้งสองของกระบวนการ
ปรับตัวถูกกระตุ้นให้ทำงานประสานกัน บุคคลจะอยู่ใน
ระดับการปรับตัวชดเชย ทำให้บุคคลพยายามปรับตัวให้
มีประสิทธิภาพ (effective adaptation response) ให้
อยู่ในระดับการปรับตัวได้ดี ถ้าหากสิ่งเร้าอยู่นอกเหนือ
ความสามารถในการปรับตัว ทำให้กระบวนการปรับตัวไม่
สามารถตอบสนองสิ่งเร้าได้ ทำให้ระดับการปรับตัวที่เป็น

ปัญหา เป็นการปรับตัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ (ineffective adaptation response) เกิดผลลัพธ์ของการปรับตัวจะทำให้หน้าที่ย้อนกลับเข้าสู่ระบบการปรับตัว

เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีของรอย เมื่อเด็กป่วยวัยเรียนเริ่มรับรู้ว่ามีมะเร็งเม็ดเลือดขาวเป็นโรคที่ผู้ป่วยเด็กไม่เคยเผชิญมาก่อน จากการพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยเรียนอยู่ในขั้นพัฒนาการด้านรูปธรรม^๑ เด็กต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เด็กรู้จักสร้างจินตนาการด้วยตนเองแต่ยังไม่เข้าใจในความหมายลึกซึ้งต่อสิ่งที่ได้รับรู้มา^๒ ถึงแม้ว่าการรักษาพยาบาลนั้น จะเป็นการช่วยเหลือให้เด็กมีอาการดีขึ้นหรือหายได้แต่ในความเป็นจริงแล้ว เด็กอาจเกิดความเข้าใจผิดหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าแพทย์และพยาบาลกำลังจะทำร้ายหรือทำให้เจ็บปวดได้ เป็นการรับรู้ที่ผิด ๆ ส่งผลให้เด็กเกิด การต่อต้านและไม่ให้ความร่วมมือในการรักษา ทำให้การดำเนินของโรคเลวร้ายลง ประกอบกับระดับการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กที่แตกต่างกัน จึงมีผลต่อการปรับตัว ทำให้ผู้ป่วยเด็กแสดงพฤติกรรมปรับตัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นพยาบาลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้ป่วยเด็กสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนวัตกรรมทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยวัยเรียนที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวเป็นสื่ออะนิเมชันเมชั่น เรื่อง “เมื่อหนูติดนอนโรงพยาบาล” สอดคล้องกับการรับรู้ตามพัฒนาการรู้คิด (cognator) มีข้อมูลเกี่ยวกับโรค การรักษา วิธีการปฏิบัติตัวเมื่อเป็นโรคมะเร็ง เม็ดเลือดขาวและการอยู่โรงพยาบาลซึ่งพัฒนาขึ้นจากความต้องการของผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว เพื่อให้ผู้ป่วยเด็กสามารถปรับตัวได้เหมาะสมการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยภาพการ์ตูนเคลื่อนไหว 3 มิติเหมือนสถานการณ์จริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคการรักษาและวิธีการปฏิบัติตัวซึ่งสอดคล้องกับการรับรู้ตามพัฒนาการคิดรู้ ทำให้เด็กป่วยวัยเรียนที่เป็นโรคมะเร็ง เม็ดเลือดขาวเพิ่มประสิทธิภาพในการปรับตัวพฤติกรรมมากขึ้น คู่มือการปฏิบัติตัวโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวพร้อม การสาธิตการให้

ยาเคมีบำบัด สามารถสื่อสารให้เด็กเกิดความเข้าใจ ลดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับโรคและการรักษาได้มากขึ้น ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เด็กสามารถควบคุมตนเองได้ เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์นั้น ๆ เมื่อเด็กเกิดการรับรู้ที่ถูกต้อง เด็กจะให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาลมากยิ่งขึ้น และสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบ 2 กลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง (two groups pre-post test design) เพื่อศึกษาผลของนวัตกรรมการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นผู้ป่วยเด็กวัยเรียนอายุ 6-13 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวในโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว เก็บข้อมูลกลุ่มควบคุมก่อนเพื่อป้องกันการลำเอียงและป้องกันการปนเปื้อนในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ผู้วิจัยพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว คือ อะนิเมชัน เรื่อง “เมื่อหนูติดนอนโรงพยาบาล” สอดคล้องกับการรับรู้ตามพัฒนาการรู้คิดเด็ก โดยมีพยาบาลชื่อพี่พลอย หนูนิค คุณแม่ ตลอดจนผู้ป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว มีข้อมูลเกี่ยวกับโรค การรักษา วิธีการปฏิบัติตัวเมื่อเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวและการ

อยู่โรงพยาบาล เป็นเรื่องเล่าตามสถานการณ์จริงที่หอผู้ป่วยเคมีบำบัด และยังประกอบด้วยคู่มือการปฏิบัติตัวเพื่อทบทวนความรู้ในการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง พร้อมการสาธิตอุปกรณ์ในการให้ยาเคมีบำบัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา ระดับการศึกษาของบิดา อาชีพของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของมารดา สถานภาพของบิดามารดา ลักษณะครอบครัว วิธีการจ่ายค่ารักษาพยาบาลในการเจ็บป่วยครั้งนี้ 2) แบบประเมินพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่ผู้วิจัยประยุกต์จากทฤษฎีรอย (Roy, 1999) ประกอบด้วยข้อคำถาม ที่ประเมินพฤติกรรมการปรับตัวทั้ง 4 ด้าน จำนวน 23 ข้อ ดังนี้ พฤติกรรมการปรับตัวด้านร่างกาย จำนวน 11 ข้อ พฤติกรรมการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ จำนวน 4 ข้อ พฤติกรรมการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ จำนวน 4 ข้อ พฤติกรรมการปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกัน จำนวน 4 ข้อ ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวไปทดลองใช้กับผู้ป่วยเด็กที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยสูตรอัลฟาครอนบาค (cronbach's coefficient) เท่ากับ 0.84

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มควบคุม โดยผู้วิจัยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการปรับตัวภายหลังผู้วิจัยชี้แจงการศึกษาและผู้ป่วยยินยอมเข้าร่วมโครงการในวันที่ 1 จากนั้นกลุ่มควบคุมจะได้รับการพยาบาลตาม

ปกติ วันที่ 5 ผู้วิจัยประเมินพฤติกรรมการปรับตัวเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวอีกครั้ง ส่วนกลุ่มทดลอง ในวันที่ 1 ผู้วิจัยจะสร้างสัมพันธภาพกับเด็กและผู้ปกครองพร้อมกัน ใช้แบบประเมินพฤติกรรมการปรับตัวก่อนใช้นวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว วันที่ 2 ผู้วิจัยใช้นวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว เรื่อง เมื่อหนูนอนอนโรงพยาบาล พร้อมแจกคู่มือ การปฏิบัติตัวและพยาบาลประจำหอผู้ป่วยเด็กสาธิตการให้ยาเคมีบำบัด วันที่ 3 ผู้วิจัยทบทวนความรู้และให้เด็กได้ซักถามข้อมูลเพิ่มเติม วันที่ 5 ผู้วิจัยใช้แบบประเมินการปรับตัวหลังใช้นวัตกรรมทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว

ผลการศึกษา

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังการทดลอง

1.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กที่เริ่มรับรู้ การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลอง

จากการศึกษาพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว 26.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.96 ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว 26.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.90 เมื่อนำมาทดสอบด้วยสถิติที พบว่า คะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของเด็กป่วย ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในระลอกก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{x}	S.D.	t	P - value
ก่อนการทดลอง				
กลุ่มทดลอง	26.50	1.96	- 0.17	0.87
กลุ่มควบคุม	26.60	1.90		

$p < 0.01$

1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กที่เริ่มรับรู้ การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลอง

จากการศึกษาพบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว 39.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.76 กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย 31.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06 เมื่อนำมาทดสอบด้วยสถิติที่ พบว่า คะแนนเฉลี่ย การปรับตัวของเด็กป่วยทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปรับตัวเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{x}	S.D.	t	P - value
หลังการทดลอง				
กลุ่มทดลอง	39.00	1.76	8.55	0.00
กลุ่มควบคุม	31.30	1.06		

$p < 0.01$

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กที่เริ่มรับรู้ การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนกับหลังการทดลอง

จากการศึกษาพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว 26.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.96 หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 39.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.76 เมื่อนำมาทดสอบด้วยสถิติที่ พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนกับหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนกับหลังการทดลอง

ระยะการทดลอง	\bar{x}	S.D.	t	P - value
ก่อนทดลอง	26.50	1.96	- 0.94	0.00
หลังทดลอง	39.00	1.76		

p < 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของนวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว โดยเปรียบเทียบการปรับตัวระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับนวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัวกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวมากกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องตามสมมติฐาน อธิบายได้ว่า ตามทฤษฎีพัฒนาการของเพียร์เจท์ จากพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยเรียนอยู่ในขั้นพัฒนาด้านรูปธรรม เด็กต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เด็กรู้จักสร้างจินตนาการด้วยตนเอง แต่ยังไม่เข้าใจในความหมายลึกซึ้งต่อสิ่งที่ได้รับรู้มา ถึงแม้ว่าการรักษาพยาบาลนั้น จะเป็นการช่วยเหลือให้เด็กมีอาการดีขึ้นหรือหายได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วเด็กอาจเกิดความเข้าใจผิดหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าแพทย์และพยาบาลกำลังจะทำร้าย หรือทำให้เจ็บปวดได้ เป็นการรับรู้อย่างผิด ๆ ส่งผลให้เด็กเกิดการต่อต้านและไม่ให้ความร่วมมือในการรักษา ทำให้การดำเนินของโรคเลวร้ายลง จึงต้องมีสิ่งที่จะช่วยเด็กในการปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งรอย⁷ กล่าวว่าจะต้องมีสิ่งที่เป็นทางเลือกที่สามารถช่วยส่งเสริมในการปรับตัวที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าหรือการเพิ่มผลลัพธ์ในการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพได้ ผู้วิจัยจึงได้สร้างนวัตกรรมส่งเสริม

การปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวเพื่อส่งเสริมการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กให้ประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับกลุ่มทดลองที่ได้รับนวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว พยาบาลมีโอกาสนใกล้ชิด สร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยเด็กทำให้เกิดความรู้สึกคุ้นเคยและไว้วางใจกัน เมื่อผู้ป่วยเด็กเกิดการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว รวมถึงการรักษาและวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง พร้อมสัมผัสกับอุปกรณ์จริง ซึ่งสร้างบนพื้นฐานความต้องการของเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว การรักษาและวิธีการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง พร้อมทั้งแจกคู่มือการปฏิบัติตัวและมีพยาบาลประจำหอผู้ป่วยเด็กเคมีบำบัดสาธิตการให้ยาเคมีบำบัดด้วย ทำให้เด็กเกิดความรู้เกี่ยวกับโรค การรักษา และการปฏิบัติตัวมากขึ้น ผู้ป่วยเด็กสามารถนำคู่มือการปฏิบัติตัวกลับไปอ่านต่อที่บ้านได้ ทำให้ทบทวนความรู้ที่ได้รับ นำกลับไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง และการที่มีพยาบาลประจำหอผู้ป่วยเด็กเคมีบำบัดสาธิตการให้ยาเคมีบำบัด ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ยาเคมีบำบัดมากขึ้น ตลอดจนทำให้รู้สึกสนิทสนมคุ้นเคยกับพยาบาล การได้สัมผัสกับอุปกรณ์จริงยังทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษา ให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล และมีกรปรับตัวที่ดีขึ้นด้วย ดังนั้นผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลองที่ได้รับนวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัว จึงมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว มากกว่าผู้ป่วยเด็กกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ

2. ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวมากกว่าก่อนทดลอง

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวมากกว่า ก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้ป่วยเด็กเมื่อเริ่มรับรู้การป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว จะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้มีกลไกการรู้คิด (cognator mechanism) ที่ดีจะเกิดการเรียนรู้ที่ดี จากพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยเรียนอยู่ในขั้นพัฒนาด้านรูปธรรม เด็กต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เด็กรู้จักสร้างจินตนาการด้วยตนเองแต่ยังไม่เข้าใจในความหมายลึกซึ้งต่อสิ่งที่ได้รับรู้มา จึงต้องมีสิ่งที่จะช่วยเด็กในการปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อผู้ป่วยเด็กได้รับนวัตกรรมทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัว ทำให้ผู้ป่วยเด็กเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อเทคโนโลยีภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ เสมือนจริงเรื่อง เมื่อหนูนินนอนโรงพยาบาล เนื่องจากสื่อประเภทนี้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการด้านความรู้คิดของเด็กวัยเรียน (cognator development) สามารถอธิบายสถานการณ์ที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากให้เป็นรูปธรรมในรูปแบบการ์ตูนที่สามารถเคลื่อนไหวได้เหมือนจริง โดยมีการออกแบบให้การ์ตูนเป็นตัวดำเนินเรื่องเพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง เป็นการช่วยลดจินตนาการที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวตลอดจนเกิดการจดจำที่ต่อเนื่องและสามารถเน้นจุดสำคัญของสถานการณ์ที่เด็กสามารถเข้าใจง่าย สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจท์⁵ กล่าวว่าเด็กวัยนี้จะสามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดี จากการเรียนรู้การดูโทรทัศน์และการเล่นทำให้ผู้ป่วยเด็กที่ได้รับนวัตกรรมดังกล่าวเกิดการเรียนรู้ที่ดี^{9,10,11} โดยรอย⁷ เชื่อว่า เมื่อผู้ป่วยเด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีจากสถานการณ์ที่เหมือนจริง จะมีส่วนช่วยเพิ่มระดับความสามารถเพิ่มการปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของเวสท์¹² ได้จัดโปรแกรมให้พยาบาลเข้าไปสอนเด็กนักเรียนในชั้นเรียน

เกี่ยวกับโรงพยาบาล ซึ่งมีวิธีการสอน 3 ขั้นตอน กล่าวคือขั้นแรกอธิบายการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลอย่างสั้น ๆ และมีรูปภาพประกอบ ขั้นตอนที่สอง สาธิตการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น หูฟัง เครื่องวัดความดันและขั้นตอนที่สาม สนับสนุนให้เด็กเล่นอุปกรณ์ทางการแพทย์ดูภาพประกอบ และอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นให้เด็กได้มีโอกาสเล่นอุปกรณ์ทางการแพทย์เล่นเลียนแบบหรือแสดงละคร ช่วยทำให้เด็กไม่ตกใจกลัวอุปกรณ์ทางการแพทย์ และยังเป็นการให้เด็กรับรู้ประสบการณ์ในทางที่ดีต่อโรงพยาบาลอีกทั้งยังเป็นการเพิ่มความมั่นใจให้เด็กอีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของสมปอง พะมุณีลา¹³ ศึกษาผลการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ของผู้ป่วยมะเร็งตับและท่อน้ำดี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์สูงกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของวรัทท ทองใบ¹⁴ ศึกษานวัตกรรมทางการพยาบาลในการลดความกลัวของผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่เริ่มได้รับยาเคมีบำบัด ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความกลัวการได้รับยาเคมีบำบัดน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และภายหลังจากทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความกลัวการได้รับยาเคมีบำบัดน้อยกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้น ผู้ป่วยเด็กกลุ่มทดลองหลังได้รับนวัตกรรมทางการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัว มีคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวมากกว่าก่อนได้รับนวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัว

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ผู้บริหารโรงพยาบาลควรเห็นความสำคัญในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปรับตัวของเด็กป่วยและพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการปรับตัวมากขึ้น

รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำนวัตกรรมทางการพยาบาล

2. **ด้านการศึกษา** ควรมีการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาพยาบาลให้ตระหนักถึงการพยาบาลเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว โดยเน้นทั้งทางด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาวัตกรรมการดูแลสุขภาพในรูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่อง

3. **ด้านการวิจัย** ควรมีการวิจัยนวัตกรรมการพยาบาลในการส่งเสริมการปรับตัวของเด็กป่วยที่เริ่มรับรู้การเป็นโรคเรื้อรังอื่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ตั้งวรพงค์ชัย อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาอุทิศเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา กำลังใจ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีทุกขั้นตอน ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยเด็กเคมีบำบัด โรงพยาบาลขอนแก่น และอาสาสมัครทุกท่านที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยบางส่วนในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. National cancer institute. Chemotherapy and its side effect. Available from <http://www.healththink.com>. Chemotherapy for childhood cancer.html. 2004 Assess 15/10/2009.
2. วิชัย ประยูรวิวัฒน์และคณะ. ตำราโลหิตวิทยา : การวินิจฉัยและการรักษาโรคเลือดที่พบบ่อยในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2550.
3. งานเวชระเบียนโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น. สถิติโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว. 2549 – 2551. ขอนแก่น : งานเวชระเบียนและสถิติ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น; 2551.

4. Azamoff P. Preparing Well children for Possible Hospitalization. *Pediatr Nurs* 2005; 8 (25): 25 – 30.
5. เกษกนก ชลายนานนท์. การบริการผู้ป่วยใน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.
6. นันทพร เจริญผล. การศึกษาความเครียดและพฤติกรรมการดูแลบุตรของบิดามารดาที่มีบุตรป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548.
7. Roy SC. The Roy adaptation Model. Standford : Appleton Lang; 1999.
8. Piaget J. The moral Judgment of Child. Lllinois, the Free Press; 1960.
9. รัชดา นาคสี, จินตนา ตั้งวรพงค์ชัย. ผลของโปรแกรมการให้ข้อมูลต่อการรับรู้และพฤติกรรมดูแลของมารดาในการดูแลเด็กโรคปอดอักเสบที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ* 2553; 33(2):18 – 26.
10. เลิตมะณี ศรีสุพรรณธวงค์, ธนิตา ธนัฐธีรกุล, พิมพ์กา สุตรา, วิลาวรรณ พันธุ์พฤกษ์. ผลของการสอนอย่างมีแบบแผนต่อความรู้และพฤติกรรมดูแลของครอบครัวผู้ป่วยกระดูกขาหักหลังได้รับการผ่าตัด. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น* 2548; 28 (2): 26 – 31.
11. ภรณ์ พราหมณ์กระโทก. ผลของโปรแกรมการให้ความรู้ด้วยวีซีดีและแผ่นพับร่วมกับการเยี่ยมบ้านต่อพฤติกรรมดูแลของผู้ดูแลเด็ก วัย 0-1 ปีที่ป่วยด้วยโรคหอบหืดเฉียบพลัน. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ* 2553; 33 (3): 17-9.

12. West AR. Teaching young children about hospital and health Care. Children Today 2006; 17 : 16 –9.
13. สมปอง พะมุลิลา. ผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ของผู้ป่วยมะเร็งตับและท่อน้ำดี. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2550; 30 (3): 5 – 7.
14. วรภัทร ทองใบ. นวัตกรรมพยาบาลในการลดความกลัวของผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวที่เริ่มได้รับยาเคมีบำบัด. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2550; 30 (2): 6 – 7.